

Pentateuchu. Nekonečná myšlienková náplň Písma svätého nedovoľuje jednoduchému človekovi nazreť do jeho hlbín a bolo teda treba komentovať ho, doplniť vysvetlivkami. A to je Talmud. Už táto skutočnosť musí priviesť ad absurdum každý pokus rozlišovať medzi Židom starého zákona a Židom „presiaknutým talmudským učením“.

Kto sa zapodieval štúdiom Talmudu vie, že v Talmude niet spomienky o kresťanoch. Viete, že Talmud sa skladá z Mišny a z Gemary. Gemara je obsiahlym komentárom Mišny, nepojednáva teda o iných problémoch ako o otázkach prejednaných v Mišne. Mišna zase naväzuje, rozširuje a spracúva látku svätého Písma. Ak uvážime, že Mišna dostala svoju konečnú tvár vyše sto rokov pred Krisom (zredigoval ju rabi Juda Hanasi), je celkom jasné, že každé obvinenie Talmudu z protikresťanských tendencií je nepravdou. Tým viac udivuje, že ľudia s duchovnou výchovou a teologickým vzdelaním ho označujú za súhrn náuk nebezpečných kresťanskému svetu.

Pravdou je, že Talmud bojuje. Jeho boj proti akum – to je „avodat kochavim umazalot“ – je bojom proti tým, „čo slúžia hviezdám a planétam“ je bojom proti pohanom. Pre tých nenachádza dosť ostrých slov, lebo oni to boli, ktorí boli prekážkou každého morálneho pokroku a etického vývoja. A boj proti pohanstvu je konečne bojom nie výlučne židovským, ale bojom každej cirkvi. I cirkvi katolíckej. Ostrosť slov Talmudu nepredčí nikde ostrosť tých slov, ktoré proti pohanom prehovorila cirkev katolícka.

Opätovné útoky proti Talmudu a nesprávne jeho výklady boli mi pohnútkou, aby som sa podujal spracovať všetky tieto otázky sústavne, v brožúrke, ktorá vyjde v najbližšej budúcnosti. Dovolím si ju Vám, vysokodôstojný Páter, po jej dohotovení zaslať.

Ostávam s prejavom dokonalej úcty.

Armin Frieder,
hlavný rabin z Nového Mesta n. V.

Židovské noviny, 17. 2. 1939, s. 4.

Dokument 71

Odpoveď R. Mikuša na otvorený list hl. rabína A. Friedera.

TALMUD A ŽIDIA.

Krátka odpoveď na otvorený list pána hl. rabína Armína Friedera.

Pán hl. rabin v Novom Meste nad Váhom v 7. čísle „Židovských novín“ v otvorenom liste reaguje na môj rozhovor o židovskej otázke, uverejnený v 34. č. „Slováka“. Mám možnosť všetky svoje tvrdenia doslovnými, z autentických prameňov vzatými citátmi z Talmudu podložiť. Ak bude treba,

urobím i to. Teraz nech stačí vyzdvihnúť z jeho listu len dva body, na ktoré by som len kratučko odpovedal.

Pán hl. rabin tvrdí, že „v Talmude niet spomienky o kresťanoch“. Teda ani o Kristovi? A keď je o Kristovi, čo teda? Je indirektne aj o kresťanstve! A teraz citujem Talmud v nemeckom autentickom preklade, lebo hebrejčinu je ťažko tlačiť v našich novinách. „Der babylonische Talmud“, preložený a vysvetľovaný Jakobom Fromerom. Berlin W. 30. Toto vydanie bolo až donedávna možno dostať v každom bratislavskom židovskom kníhkupectve. Na str. 374. a 375. stojí doslovne: „Alsdann liess Onkelos den Geist des Jesu erscheinen (dieser Name findet sich nur in der ersten Ausgabe des Talmud, die unzensuriert ist. Die zensurierten Ausgaben haben für diesen Namen Posche Israel, die israelischen Abtrunnungen gesetzt) und fragte ihn: „Wer ist in jener Welt angesehen?“ Er antwortete: „Israel“. – „Soll man sich ihnen ausschliessen?“ „Du sollst ihr Bestes suchen und nicht ihr schlechtes. Wenn man sie anrührt, ist, als wenn man den Augapfel Gottes berührt“. Alsdann fragte er ihn, womit er gerichtet wird? Jener antwortete: „Mit kochendem Kot“. Denn der Herr (ein Tamudlehrer) hat gesagt. „Wer über die Worte der Chakanim spottet, wird gerichtet mit kochendem Kot“.

Toto som od slova do slova vypísal z moderného vydania Talmudu. Prekladať to nejdem. Pán hl. rabin tomu rozumie. Ani nechcem text prekladať, aby sa mi nevytýkal nepresný preklad.

Teda nielen staré, ale ja najnovšie vydanie Talmudu otvorene hlása, že Ježiš Kristus, Spasiteľ sveta, zakladateľ kresťanskej svetovej cirkvi je zo židovského stanoviska najväčším kacírom a preto musí trpieť v pekle. Nevie teda Talmud nič o kresťanstve? Nespomína indirektne kresťanstvo? Pozná pán hl. rabin tento text?

Ďalej píše p. hl. rabin toto: „Keď uvážime, že Mišna (čiastka Talmudu) dostalo svoju konečnú tvár vyše sto rokov pred Kristom (zredigoval ju rabi Juda Hanasi), je celkom jasné, že každé obvinenie Talmudu z protikresťanských tendencií je nepravdou.“

Čo na to? Áno, Talmud už pred Kristom dostal svoju úplnú tvár, t. j. celkom odvrátil sa od Mojžiša a ostatných prorokov, ktorí predpovedali o Kristovi. A práve preto odsúdili a ukrižovali Annáš, Kaifáš, farizeji, zákonníci a veľkňazi Krista, ako Poše Izrael, ako najväčšieho nepriateľa farizejov, terajších talmudských židov. A preto ho i nenávideli a nenávidia aj jeho dielo. Kresťanstvo.

Talmudský myšlienkový svet bol hotový už pred Kristom, to je pravda. Ale nebolo to spísané pred Kristom. Len po spustošení Jeruzalema začalo sa so sbieraním a písaním. Talmud spomína asi 2200 rabínov, ktorých učenie (vysvetľovanie Písma) sa naznačilo. A veľký je počet tých, ktorých mená zanikly. Toto spísanie Talmudu po Kristovi trvalo asi 500 rokov.

Ale Talmud, ktorý dnes počíta deväť folio-sväzkov (vydania s prekladom s vysvetlivkami Lazarusa Goldschmidta, Leipzig, 1909), ani dnes nie je hotový. Veľkí talmudskí mudrci cez tisícročia novými a „novými plotami“ ho obohávali, ako oni zvykli hovoriť. Talmudský svet, smýšľanie sa vyvíja ďalej, rastie podľa zásad starých farizejov.

Toto najkrajšie vyjadril svetový vodca cionizmu¹², dr. Weizmann¹³, pri zakladaní židovskej univerzity v Jeruzaleme r. 1918. Doslovne povedal toto: „Babylonskí a jeruzalemskí mudrci, Maimonides¹⁴ a Gaon z Vilna, Linsenschleifer z Amsterdamu a Karol Marx¹⁵, Heinrich Heine¹⁶ a Pavel Ehrlich sú článkami v dlhej nepretrhutej reťazi duševného vývinu“. Viď. Nahum Sokolow: „Die gesamte Geschichte der Zionismus“, II. sv. str. 482. Prejav je doslovne citovaný nie z diela kresťanského autora. Vodca svetového cionizmu (člen triumvirátu) sa tak vyslovil. Teda jeden z najvýznamnejších zástupcov talmudského židovstva, dr. Weizmann, na svätom mieste, v Jeruzaleme, v najslávnejšom okamihu povedal, že duch Talmudu žije, vyvíja sa a tvorí nepretrhnutú, živú reťaz, počnúc od prvých jeruzalemských a babylonských tvorcov Talmudu cez storočia, cez Maimonidesa a mnohých iných až po Karola Marxa, prvú autoritu svetovej boľševickej revolúcie. „Dlhú, nepretrhnutú reťaz duševného vývinu“. Môžeme do tejto reťaze začleniť i Šeloma Ganzfrieda, užhorodského svetochýrneho rabína, ktorý verne kráča po stopách Šulchan Arucha, Jozefa Karo a tiež novými a novými plotmi oboháva zákony Halacha. Ganzfriedov „plot“ iste bude i p. hl. rabínovi známy. „Dlhá, nepretrhnutá reťaz duševného vývinu“. Teda tvár ducha Talmudu ešte nie je „konečná“.

Že židia pod pomenovaním „akum“ nerozumia len pohanov, ale i ostatných nežidov, to by bolo škoda dokazovať. Veď p. hl. rabín to dobre vie, i keď opak toho tvrdí.

Rud. Mikuš, S. J.

Slovák, 24. 2. 1939, s.4.

Dokument 72

Prednáška Š. Zlatoša z katolíckej bohosloveckej fakulty v Bratislave na tému „Kresťanstvo a židovstvo“, ktorá odznela 12. 3. 1939.

¹² Dobovo sa slovo sionizmus písalo „cionizmus“.

¹³ Chaim Weizmann (1874-1952), izraelský politik. V rokoch 1920-1931 predseda Svetovej sionistickej organizácie. Od roku 1948 prvý prezident štátu Izrael.

¹⁴ Maimonides, Moše ben Maimon (1135-1204), stredoveký židovský filozof.

¹⁵ Karol Marx (1818-1883), nemecký filozof. Pochádzal zo židovskej rodiny, ktorá konvertovala.

¹⁶ Heinrich Heine (1797-1856), nemecký básnik. Konvertoval zo židovskej viery.